

PROVER FRÅN MILJÖN I EGEN BANK

Skogsforskningsinstitutet har koncentrerat uppbevaringen av forskningsproverna till ett lager som är unikt även internationellt sett, den sk miljöprovsbanken i Paljakka. Med fem års intervaller insamlar Metla prover av olika mossor i Finland som ett led i uppföljningen av depositionen av tungmetaller i Europa. Proverna torkas och förbehandlas. En del av proverna finmås för kemiska analyser medan en del sparas för framtida behov. Därför är det möjligt att efter tex 50 år studera förändringar i miljön från våra dagar framåt, kanske med nya metoder. I provbanken framställs och uppbevaras också torr mossmassa, sk referensmossa. Med hjälp av den kan man kontrollera kvaliteten på de laboratorier som deltar i uppföljningen av tungmetaller. I provbankens lagerutrymmen uppbevaras också prover på skogsförna som insamlats under tiotals år och som nu utgör ett värdefullt referensmaterial för dagens forskning.

I anslutning till miljöprovsbanken finns en permanent utställning om skogsforskningen.

FÄTFÖRSÖKSVERKSAMHET

Forskningsområdets skogar får sin specialkaraktär genom att utgöra bas för för forskningen, skötseln av skogarna och naturen bereder förutsättningar för en omfattande fältförsöksverksamhet. I de högläntaste områdena påträffas typiska drag av fjällkrönsskog som karaktäriseras av glesa granbestånd med snöbrottskador och gläntor med björk och kraftiga kruståtelbestånd. Jordarterna i området är fin-korniga och jordmånen bördig vilket medför att den låga värmesumman är den viktigaste tillväxtbegränsande faktorn för skogen. I de här bistra förhållandena är det lättare för forskningen att isolera faktorer som är avgörande för skogsnaturen och beståndsskötseln än under mera gynnsamma betingelser.

Inom forskningsområdet pågår ett flertal forskningsprojekt; som är speciellt planerade för områdets särdrag:

- Förnyelse av höglänt skog
- Effekt av hyggesbränning och markbearbetning vid skogsförnyelse
- Underväxtens utveckling efter avverkning
- Inverkan av höjden på temperatur- och snöförhållanden
- Skogens återgång till naturtillstånd efter svedjebruk och skogsbruksåtgärder
- Försök i naturskogar (urskogar)

KOM, SE OCH UPPLEV

Forskningsområdet är känt för de fina bärrmarkerna; tack vare allemansrätten kan man fritt röra sig här. Vid exkursionsobjekten kan man bekanta sig med naturen och Metlas verksamhet. Området lämpar sig väl för både fågelskådare, insektsamlare och fotografer.

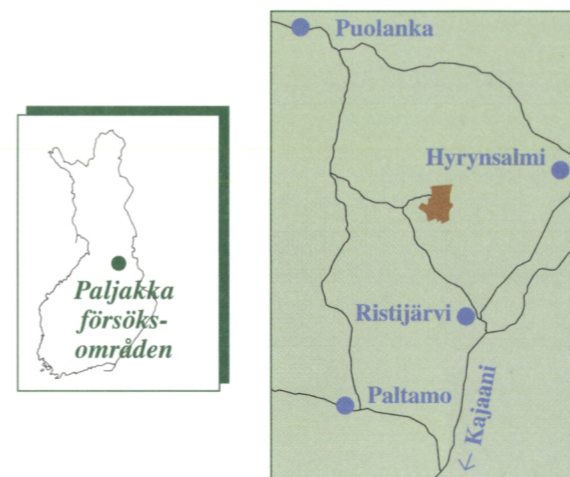
Det upplysta "förstasnöskidspåret" är populärt om höstarna. För skidentusiasten erbjuder också våren utomordentliga tillfällen till långa dagturer i klart väder på bärande skare.

Utsikt från skogsfjällen på våren

SKOGSFORSKNINGSINSTITUTET

Skogsforskningsinstitutet (Metla) är en statlig forskningsinstitution som är underställd jord- och skogsbruksministeriet. Metlas verksamhet bedrivs vid Helsingfors och Vanda forskningscentraler samt vid åtta forskningsstationer, som är belägna på olika håll i vårt land. För att trygga den långsiktiga forskningens kontinuitet förfogar Metla över omkring 150 000 hektar forskningsskogar. Närmare 70 000 hektar av dessa skogar är naturskyddsområden och 4 600 hektar är reserverade för utbildningsändamål.

TILLÄGGSUPPGIFTER

METLA

Paljakka försöksområden, miljöprovsbank
89140 Kotila
Tfn. (08) 755 213, fax (08) 755 219
www.metla.fi/mu/paljakka

Muhos forskningsstation
Kirkkosaarentie 7, 91500 Muhos
Tfn. (08) 531 2200, fax (08) 531 2211
www.metla.fi/mu

Utgivare: Metla/MU/1055/Irene Murtovaara/01.2000
Pärmfoto: Erkki Oksanen

Alprint Kajaani, 2000

Höstdag i Paljakka

SVENSKA ENGLISH SUOMI

METLA
SKOGSFORSKNINGSINSTITUTET

PALJAKKA FÖRSÖKSOMRÅDEN

Paljakka forskningsområde ligger mitt bland Kajanalands skogsfjäll i kommunerna Puolanka och Hyrynsalmi. Området grundades år 1961. Höjden över havet är 200 m i områdets västra del och 375 i dess högsta punkt, toppen på höjden Mustakumpu.

Paljakka förblev länge en ursprunglig vildmark (sk "erämark") som endast jägare och fiskare besökte, men då svedjebruket spred sig hit under 1500-talet inleddes en effektivare och mera omfattande markanvändning.

På forskningsområdet finns ca 200 ha marker som bär prägel av svedjekulturen som upphörde i slutet av 1800-talet. Där är huvudträdslaget fortfarande björk som oftast utgjorde det dominerande pionjärträdslaget på övergivna svedjemarker. De (hittills) sista svedjorna brändes på 1870-talet.

Träden i Paljakka dignar under tusentals kilo snö i kronorna

Utnyttjandet av forskningsområdets virkestillgångar inleddes i början av 1900-talet men virkesuttaget har varit blygsamt, varför området ändå har bevarat sin vildmarksprägel väl.

Forskningsområdets totalareal uppgår till 1 324 ha, varav omkring hälften är i normalt silvikuulturellt bruk. Av resten är ca 30 % skog som skyddats av lanskapsvårdande eller andra skäl samt höglänt skog. De resterande nästan 20 % utgörs av försöksbestånd och provytor. Den dominerande skogstypen är granskog på frisk momark. Torvmarksarealen på området uppgår till endast 6 %.

Strax norr om forskningsområdet ligger Paljakka naturpark, som förvaltas av Forststyrelsen.

NATURFÖRHÅLLANDEN

Paljakkaområdets skogsfjäll ligger i en skifferzon som går i nord-sydlig riktning genom Kajanaland. Den viktigaste mineralen i berggrunden är svärvittrad kvartsit. Området frilades från inlandsisen för omkring 9000 år sedan, då havsytan låg närmare 190 m högre än i dag. Krönen på skogsfjällen höjde sig redan då över Östersjöns högsta kustlinje.

Paljakkas höga skogsfjäll präglas av korta, svala somrar och snörika, långa men relativt milda vintrar. Ett typiskt särdrag är temperaturgradienten mellan fjälltoppar och dalar under frostperioden; då det kan vara upp till 10°C varmare på fjällkrönet än i dalen, sk inversion. I skogen ligger snön ofta kvar ända till midsommar. Det långvariga snötäcket och den låga värmesumman tillsammans med det relativt näringsrika substratet skapar goda förutsättningar för speciellt mossor. Snön som under vintern packar sig i sk upplegor i trädkronorna och som sammanlagt kan väga flera tusen kilogram förorsakar stora skador på bestånden nästan årligen. Vid sidan av Lappland är Paljakka det snörikaste området i Finland.

